

Tekst: Johannes 11: 17-27

Lieve mensen,

Terwijl het kind een knuffel uitpakt en het bekijkt, roept het 'Papa'.
De moeder van het kind filmt het moment. Tranen komen.
'Geef papa maar een knuffel', spoort moeder aan.
Het kind kijkt nog eens naar de knuffel en drukt die dan zachtjes tegen zich aan,
wiegt het stil heen en weer.

Twee vrouwen begonnen een bedrijf met de naam Knuffelmakers. 'Wij maken knuffels van portretfoto's van kindertekeningen, mensen en dieren.' Na een tijdje vroegen mensen hen om een knuffel met het gezicht van hun overleden dierbare te maken.

De krant spreekt van zachte troost.
Zachte troost in een knuffel die op papa lijkt, of op mama.

Waar troost is, daar is ook verdriet en is rouw.
Wat is er veel rouw, rouw die door troost zacht wordt of rouw die maar niet milder wordt, die te bitter blijft. We vinden manieren om te rouwen en manieren om te troosten.
Rituelen zijn belangrijk bij rouw, mensen die troosten, belangeloos en zacht, ook. Een knuffel mee naar bed kan troostrijk voor een kind in rouw zijn.

Rond het verhaal van de opwekking van Lazarus hangt een sfeer van rouw en van troost. Tegelijk brengt Jezus komst daar het verhaal op een heel ander niveau, op het niveau van troost die van God komt, die verborgen zit in de naam Lazarus. *God helpt*, komt te hulp. Het is die troost die mensen niet meer kenden, omdat het woord van God dood was, God zelf ook. Lazarus' dood verbeeldt de dood van God die helpt dus. Dat is de boodschap van dit verhaal, van het sterven van Lazarus. Jezus wekt die verborgen dimensie van Gods helpen, tot leven.

We gaan naar het verhaal. Als ze in Jeruzalem horen dat Lazarus is overleden, dan staat er: er komen velen uit de Judeeërs naar Marta en Maria om te troosten. Jezus wordt geroepen, om ook te komen in dat huis van rouw. Het gaat om zijn vriend en vriendinnen. Hij houdt veel van ze, van alle drie.

Iemand is ziek, staat er. Die iemand is Lazarus. En Lazarus' ziek zijn is zeer ernstig. Jezus weet het. Lazarus sterft. Jezus voorziet het, het moet gebeuren.

Marta en Maria, twee kanten van het bittere. Ze hebben een huis vol troost en toch... hun verlangen gaat uit naar het komen van Jezus. Jezus komt. Als Marta, de bezige, dat Jezus hoort, gaat ze hem tegemoet, laat ze alle troostwoorden voor wat ze zijn. Waarom doet ze dat? Omdat met die troostwoorden de situatie blijft zoals die is. Er is iets van een andere orde dat met de komst van Jezus op ons af komt, aan troost voorbij. Deze verhalen gaan op een dieper niveau over iets dat in ons speelt of op ons wacht. Het geheim waar amper woorden voor zijn, dat God helpt.

Marta gaat Jezus tegemoet. Er staat een woord dat zo iets als 'behoedzaam naderen' betekent. Ze is aandachtig in haar gaan naar Hem. In rouw naderen mensen elkaar anders, bedeesder, zuiverder van toon, bescheidener dan anders en in een voller besef. Jezus, weet Martha, komt anders naar hen toe dan die andere gasten. Zijn troost is van een andere orde. Wat is het verschil? De Judeeërs troosten binnen de bestaande toestand, houden die in stand. Hun troost staat stil bij de armoede-stand. Bethanie betekent huis van de arme. Het is zo het is, hier moeten we het mee doen, hebben we ons bij neer te leggen... mee-sterven is dat. Als Thomas de twijfelaar, die van de twee kanten, daarin gevangen zitten, eerder in het verhaal, en ziet dat Jezus naar het huis in Bethanië gaat, dan zegt hij 'Wij moeten óók gaan, om met hem, d.i. Lazarus, te sterven.' Er zijn mensen geweest die besloten samen te sterven. Gedeelde smart is halve smart, een soort van troost schuilt daarin. Thomas zit gevangen in de twee-heid, in het veld waar leven en dood regeren, dag en nacht, winnen of verliezen. Maar Jezus is de zegen. Voorbij de tweeheid verbindt hij ons. Dat werkt via het woord dat leven wekt. Jezus tilt ons op uit ons lot van twee kanten, de Derde komt erbij. 'God helpt' betekent Lazarus. En dat principe is tot ontbinding toe dood. En met Jezus komt dat geheim van Gods hulp in ons tot leven.

De Evangelist Johannes geeft dit verhaal een plek in het Chanoekafeest. Dat is het feest van Vernieuwing, van nataliteit, geboorte van nieuw leven. Het is een winterfeest, van de winter in de seizoenen, de tijd, maar ook van de winter in de mentaliteit. Ach die Bijbel, dat oude boek, dat altijd weer over NU gaat.

Zo blijkt in die prachtige tweespraak tussen Jezus en Marta. 'Jouw broer zal opstaan. Ik weet dat hij zal opstaan op de laatste dag.' Verstaan en misverstaan gaan zomaar hand in hand. Marta ziet opstanding als iets voor later, voor het laatst, het zoetst. En de dood is voor haar de laatste adem. Maar voor Jezus is

het heden vol leven of dood. Leven is opstanding in het NU, telkens weer, bij iedere ademhaling, letterlijk, bij iedere daad...

Jezus tilt de opstanding uit de tijdsspanne van nu en later, het heden in. Hij ondergaat niet de opstanding, maar Hij is het. En Lazarus, teken van het oude op sterven na dode Israël, gaat dat met het komen van Jezus gewaarworden, en wij met hem...

Jezus doorbreekt het gevoel van ten dode opgeschreven zijn. Als we opstanding reserveren voor de laatste dag, dan ontgaat ons de zin van het leven, de schoonheid en de opdracht.

De filosoof Kierkegaard zag heel scherp hoe dat zit. Hij bespreekt het begrip lafhartigheid. Lafhartig zijn we als we zeggen. O dat kan nog wel. Ze kan het heel goed vinden met de tijd. Beide lafhartigheid en tijd vindt dat er geen enkele reden is je te overhaasten. Terwijl God en eeuwigheid zeggen: vandaag nog. Nu als het gaat om het doen van het goede, wat gedaan moet worden.

Jezus sleept ons met de haren erbij, naar het heden. Zijn spreken en handelen brengen leven in ons leven, wekken in ons het geheim dat God ten leven is, ook waar het leven vier dagen en langer was gedoofd.

Jezus wekt de mens op uit de Bijbelse dood, dat is uit de chaos in onze levens, toehoewabohoe, Hij zet ons op onze voeten, vrij van angst, want opgestaan in zijn geest van vertrouwen zijn we. Wie het ervaart weet ervan, wie het gelooft ziet het in.

Ook als we in diepe duisternis of droefheid zitten kan midden in het verdriet of de pijn ons een zacht troost van Gods helpen ten deel vallen.

Leven als vallen en opstaan, in die volgorde. Vertrouw je dat? vraagt Jezus aan Marta. 'O ja, Heer. Ik ben tot vertrouwen gekomen... dat u de Christus bent, de zachte zelf van troost van het Woord, Zoon van God voor de wereld.' Hier staat Marta zelf op uit de dood, lees, uit haar verdriet en angst. En dan gaat ze terug naar Maria...

We kijken nog even over de omheining van de lezing, naar de volgende verzen, waar staat:

Marta gaat naar Maria, brengt woorden van de Derde, die verbindt, hemel en aarde, die licht in het duister is. Zachtjes roept Marta tot haar zuster: de leermeester is daar en roept je... En met Maria roept ze hier ons, opdat wij ontwaken, net als zij... En dan is Maria de volgende die ontwaakt, ze staat op, gaat naar Jezus. En dan.. volgen ook nog alle Judeeërs, de troosters, ook zij maken de beweging naar Jezus toe, ze gaan naar buiten, ze komen erbij staan.

Zelf denken ze dat dat is om te rouwen, te weklagen – dat is hun ratio, hun verwachting. Er gebeurt heel wat anders. Hun ziel heeft hen op de goede plek gebracht.

Tot slot. In dit schitterende Evangelie tekent Johannes uit, hoe wij naar Jezus en God toe bewegen, ook als we het niet doorhebben. Met Marta, Maria en Lazarus mogen wij opstaan om naar Jezus toe te gaan, ten leven. In ons innerlijk is het God die helpt. In ons lot, in de angst, in onze missers, in het verdriet schenkt God leven brengende, nieuwe ruimte.

En dan –
mogen we delen van dat leven, als brood en wijn, als teken van onze Opgestane Heer.

Amen